

Notat

Introduktion til skybrudssikring

Styrelsesvedtægtens § 19, stk. 2, nr. 10, fastsætter, at Teknik- og Miljøudvalget varetager den umiddelbare forvaltning af kommunens opgaver på miljøområdet, herunder klima- og skybrudssikring af København.

Beslutninger om skybrudsarbejdet

Teknik- og Miljøudvalgets varetagelse af skybrudssikringen af København hviler på Københavns Kommunes Klimatilpasningsplan fra 2011 (BR 25. august 2011) og Københavns Kommunes Skybrudsplan fra 2012 (BR 13. december 2012), som kan ses [her](#).

I skybrudsplanen fremgår de politisk fastsatte mål for skybrudssikringen af byen og klimatilpasningen af kloaknettet, der kan sammenfattes i følgende:

- Der må stå 10 cm vand på terræn én gang hvert 100. år
- Opstuvet vand fra kloaknettet må nå terræn én gang hvert 10. år.

I 2013 og 2014 vedtog Borgerrepræsentationen overordnede forslag til skybrudsløsninger, de såkaldte skybrudskonkretiseringer. Der blev udarbejdet i alt syv skybrudskonkretiseringer – én for hvert af de syv vandoplande, som Københavns Kommune blev inddelt i. Det blev besluttet, at skybrudsplanens mål skulle opfyldes gennem en kombination af overfladeløsninger, underjordiske rørledninger og tunneler, herunder at eksisterende blå-grønne elementer (grønne områder og søer/vandløb) skulle indgå i skybrudssikringen. Overfladeløsninger vægtes højt, da de som hovedregel er billigere end underjordiske løsninger, og de tilfører byen blå og grønne elementer (vandområder og begrønning). Målet for kloaknettet opfyldes ved at afkoble regnvand fra den eksisterende kloak eller ved at separatkloakere. Skybrudsplanen er planlagt implementeret frem mod 2036

Der trådte ny lovgivning på området i kraft 1. januar 2021, som betyder, at (serviceniveauet) for håndtering af regnvand, som kan finansieres af HOFORs spildevandstakster, fremadrettet væsentligt lavere. De nye regler vil først gælde for de projekter, hvor den fysiske anlæggelse ikke er igangsat inden 1. januar 2027. I en overgangsperiode vil forvaltningen derfor både arbejde med projekter, der anlægges efter de hidtil gældende regler, dvs. til det gældende 100-årsserviceniveau, og med projekter, der anlægges efter de nye regler. Nedenstående tekst relaterer sig til den gældende skybrudsplan og det gældende 100-årsserviceniveau. Den nye lovgivning og de forventede konsekvenser heraf er beskrevet sidst i notatet.

04-03-2024

Sagsnummer
2021-0315738

Dokumentnummer
2021-0315738-19

Mobilitet, Klimatilpasning og
Byvedligehold
Klimatilpasning Nord
Islands Brygge 37, 2300
København S
2300 København S

EAN-nummer
5798009809452

Skybrudskonkretiseringerne blev fulgt op af en større samlet plan, der blev vedtaget af Borgerrepræsentationen i 2015 (BR 26. november 2015) til en samlet investering i Københavns Kommune på 11 mia. kr. (12,7 i p/l 2023), der er opjusteret til 14,2 mia. kr. (p/l 2023). Heri indgår også tiltag, der forudsættes udført og finansieret af grundejere. Opjusteringen af den samlede investering skyldes særligt, at HOFORs skybrudstunneler bliver dyrere end tidligere antaget, og at en række overfladeprojekter ændres til rørløsninger. På trods af at overfladeløsninger som hovedregel er billigere, kan stedsspecifikke forhold betyde, at det ikke er muligt at håndtere den relevante vandmængde på overfladen, hvorfor det bliver mere omkostningseffektivt at håndtere vandet i rørløsninger.

Skybrudsprojekterne

Skybrudssikringen sker i et samarbejde mellem Københavns Kommune og HOFOR. Der er oprindeligt planlagt etableret ca. 300 overfladeprojekter, der anlægges af Københavns Kommune eller private parter, og ca. 50 rørprojekter, herunder skybrudstunneler, der anlægges af HOFOR, men nogle af de oprindelige overfladeprojekter er faldet bort som følge af, at en række af projekterne er ændret til rørprojekter, eller fordi der ikke er behov for dem. Forvaltningen vurderer, at ca. 60 overfladeprojekter, heraf 19 ibrugtagne, forventes anlagt efter de hidtil gældende regler til det gældende 100-årsserviceniveau.

Den vandtekniske del af overfladeprojekterne finansieres af HOFORs spildevandstakster efter særlige regler om medfinansiering. En betingelse for takstfinansieringen er, at projekterne godkendes af Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen, Erhvervsministeriet (Forsyningssekretariatet). Den vandtekniske del af overfladeprojekterne påvirker ikke anlægsmåltallet.

Ud over den merværdi, som overfladeprojekterne i sig selv kan tilføre byrummet, har mange af projekterne potentiale for yderligere merværdi i form af byrumstilkøb, fx ekstra begrønning, opholds- eller legefaciliteter. Denne merværdi kan indfries ved at tilføre skattemidler til byrumstilkøb finansieret af Københavns Kommune. Teknik- og Miljøudvalget og Borgerrepræsentationen har mulighed for at afsætte midler til byrumstilkøb i de årlige budgetforhandlinger.

Masterplaner

Forvaltningen og HOFOR har siden 2018 arbejdet med at rammesætte de oprindelige projekter fra skybrudskonkretiseringer på ny. Det er sket i såkaldte masterplaner, der er en samlet foranalyse på tværs af en gruppe vandteknisk sammenhængende projekter, hvor bl.a. anlægstekniske muligheder, byrum, bynatur, myndighedsforhold og økonomi vurderes. Baggrunden for at igangsætte masterplanarbejde er, at forvaltningens erfaringer med de første års skybrudsarbejde viste, at projekterne i skybrudskonkretiseringerne i mange tilfælde ikke var klar til realisering, hvilket bl.a. medførte mange tilbageløb i projekterne, og at nogle af projekterne måtte opgives. Udfordringerne skyldtes i høj

grad det tætte samspil mellem vandhåndtering, byrum og myndighedskrav..

De ca. 60 overfladeprojekter, der forventes gennemført efter de hidtil gældende regler, dvs. til skybrudsplanens 100-årsserviceniveau, er blevet rammesat i masterplaner og er alle politisk igangsat.

Politisk handlerum

Hvert år forelægges Borgerrepræsentationen den årlige klimatilpasningsredegørelse. Redegørelsen er hidtil blevet forelagt for Teknik- og Miljøudvalget i november måned og for Borgerrepræsentationen i december. Redegørelsen viser status og fremdrift for den samlede skybrudsindsats, herunder hvor mange projekter forvaltningen og HOFOR har igangsat og afsluttet, og hvilken økonomi der knytter sig til disse projekter.

Samtidig forelægges et forslag til en projektpakke, der som hovedregel alene indeholder projekter, som indgår i gennemførte masterplaner, og som forvaltningen derfor vurderer er klar til igangsættelse. Finansieringen af anlægsudgiften sker ved, at HOFOR efter projektafslutning tilbagebetaler anlægsudgiften over 25 år.

Efter Borgerrepræsentationens stillingtagen til igangsættelse af en projektpakke, påbegynder forvaltningen arbejdet med de besluttede projekter. Efterhånden som projektforslagene for de enkelte projekter i projektpakken færdiggøres, forelægges disse for Teknik- og Miljøudvalget til godkendelse, herunder konsekvensen for byrummet, de anlægges i - fx konsekvenser for træer og parkeringspladser.

Forvaltningen sender et udkast til hver projektpakke i høring hos lokaludvalgene og indarbejder herefter evt. ønsker fra lokaludvalgene i det omfang, det er muligt såvel teknisk som økonomisk, inden projektpakken forelægges politisk. Forvaltningen er herudover løbende i dialog med lokaludvalgene om projekterne og inddrager dem i arbejdet med de konkrete projekter lige fra planlægningen af projekterne til selve udførelsen af dem.

Når projektpakken forelægges, oplyser forvaltningen samtidig, hvilke projekter der efter forvaltningens vurdering har potentiale for merværdi i byrummet, der kan indfries ved byrumstilkøb i budgetforhandlingerne.

Forvaltningen forventer fremover at forelægge den årlige redegørelse og projektpakke i maj/juni, så vedtagelsen af projektpakken kommer til at ligge tættere op ad budgetforhandlingerne.

Ny lovgivning

Der er den 1. januar 2021 trådt nye regler om spildevandsselskabernes klimatilpasning i kraft. Reglerne vil gælde for alle projekter, hvor den fysiske anlæggelse ikke er påbegyndt inden 1. januar 2027.

Efter de nye regler skal serviceniveauet fastsættes til det samfundsøkonomisk mest hensigtsmæssige niveau, der beregnes efter

en metode, som er fastsat i reglerne. HOFOR har med rådgiverbistand gennemført beregninger, der viser, at serviceniveauet i seks af de oprindelige syv vandoplande vil blive et 10-årsserviceniveau – dog med mulighed for at hæve det i afgrænsede områder, hvor der er særligt store skader ved skybrud. I Vandopland Indre By bliver serviceniveauet omkring et 30-årsserviceniveau, men dette skal kvalificeres yderligere ved mere grundige beregninger. Herudover vil der være mulighed for at hæve serviceniveauet for adgangsveje til sundhedskritiske funktioner som hospitaler og plejehjem.

På grund af de nye regler og deraf følgende lavere serviceniveau vil det være nødvendigt at udvikle nye projekter og fastsætte en ny implementeringsperiode. Det vil derfor også være nødvendigt at revidere eller helt ophæve skybrudsplanen, ligesom den samlede økonomi skal revideres.

Det kan politisk beslattes via skattefinansiering at hæve serviceniveauet til et højere niveau end det, der kan finansieres af HOFORs spildevandstakster. Hvis det i dag gældende 100-årsserviceniveau skal opretholdes i projekter, der anlægges efter de nye regler, vil det forudsætte skattefinansiering på flere milliarder kroner. Det vil også være muligt for grundejere at medfinansiere HOFORs/Københavns Kommunes projekter, så de kan anlægges til et højere serviceniveau.